

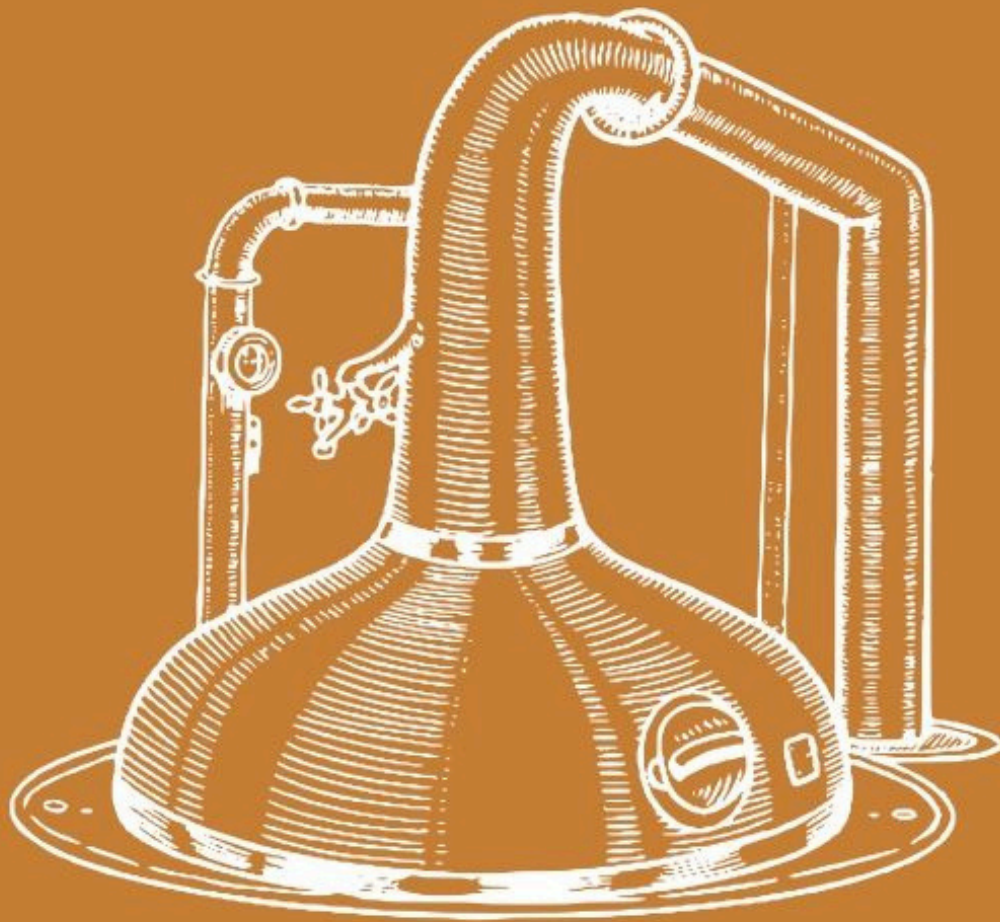
MESAFE

KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

TEMMUZ • AGUSTOS 2026

aşırı yakınlık
nefes bile aramızda bir duvar

İmbik
Sylvan Clownson

Plüton

M E S A F E

Genel Yayın Yönetmeni
Gamze Chartrand Cossette

Yayın Koordinatörü
Umut Güçlü

SAYI 1

TEMMUZ • AGUSTOS 2026

Sanat Yönetmeni
L'ryiu

Yayın Türü
İki Aylık Süreli Dijital Yayın

Wim van Egmond

Başlarken

Neden MESAFE?

6

Kirpi Dilemması

Aşırı Yakınlığın Tekinsiz Sıcaklığı
Yaralanma Estetiği
Gamze Chartrand Cossette

12

SPOTLIGHT: Wim van Egmond

Mikroevrenin Portre Ressamı

16

Sınırsız Yakınlık

Deneme • Ayhan İncekara

20

Göz Var, İzan Yok

Deneme • Lumen

22

ICARUS VE PAETHON

Mitolojide Hubris ve Sınırların Aşılması
Elias Thorne • Gamze Chartrand Cossette

29

Aşlında Tam da Panikleme Zamanı

Şiir • Sylvan Clownson

30

Yakın Körlük

Deneme • Mert Çelik

32

Yaz Aşkından Akışkan Aşka Bize Ne Oldu Allah Aşkına

Deneme • Betül Bayraktar

12

Wim van Egmond

Microphotographer

Wim van Egmond, kadrājını doğanın en küçük ve çoğunlukla göz ardı edilen canlılarına çevirerek, ekosistemin görünmez bağlarını hatırlatır.

36

Yakınlık Satmak: Fan Service Kùltürü

Duygusal Bağlılık, Erişilebilirlik Hissi
ve Fandom Ekonomisi
Hande Özer

11

SPOTLIGHT: Wim van Egmond

Mikroevrenin Portre Ressamı

14

Sınırsız Yakınlık

Deneme • Ayhan İncekara

16

Göz Var, İzan Yok

Deneme • Lumen

22

ICARUS VE PAETHON

Mitolojide Hubris ve Sınırların Aşılması
Elias Thorne • Gamze Chartrand Cossette

29

Aslında Tam da Panikleme Zamanı

şiir • Sylvan Clownson

34

Yakın Kùrlük

Deneme • Mert Çelik

39

**Yaz Aşkından Akışkan Aşka
Bize Ne Oldu Allah Aşkına**

Deneme • Betül Bayraktar

Başlarken...

Bir dergi çıkarma fikri aklıma ilk düştüğünde, bu sürecin beni bu kadar hızlı içine çekeceğini tahmin etmemiştim. Bir podcast projesiyle başlayan yolculuğum, kısa sürede bambaşka bir mecraya, bir dergiye dönüştü.

Mizanpajdan temaya, görsel dünyadan dijital altyapıya kadar onlarca ayrıntı arasında boğuşurken, zihnimi meşgul eden tüm soruların düğümlendiği o tek noktaya ulaştım: **Neden Mesafe?**

Çünkü mesafe, tek bir anlama sığmayacak kadar katmanlı. Benim için zorunlu bir sürgün, bir başkası için tanıdık bir savunma mekanizması, kimileri içinse yıkılması gereken kalın duvarlar... Farklı coğrafyalarda, farklı hayatlar, farklı kırgınlıklar taşıyorduk ama günün sonunda hepimizin cebinde o "güzel dertler" vardı. Mesafe de tam olarak bu ortak dertlerden, en yalın haliyle konuşabileceğimiz bir alan kurma arzusundan doğdu. Belki de en güzel paradoksumuz buydu:

Bizi ayıran mesafeler, sonunda bizi birbirimize yaklaştırdı.

Planımız, iki ayda bir hayatın içinden bizleri dürten farklı temalarla karşınızda olmak. Açılışı ise derginin adıyla tatlı bir tezat oluşturan bir tema ile yapıyoruz: **Aşırı Yakınlık.**

Sahi, nerede biter mesafeler ve nerede başlar o tehditkâr yakınlıklar? İnsan, nesnesiyle ya da ötekiyle arasındaki boşluğu bütünüyle yok ettiğinde daha mı net görür; yoksa tam tersine körleşir mi? Bu sayıda; aşırı yakınlığın estetik, toplumsal ve psikolojik izlerini farklı sanat disiplinleri üzerinden birlikte süreceğiz.

Güzel insanlarla, ortak bir inançla çıktığımız bu yolculukta, sayfaları çevirirken sizin de bizimle aynı samimi frekansta buluşmanız dileğiyle.

Sevgiyle kalın...
Gamze Chartrand Cossette

KİRPİ DİLEMMASI

AŞIRI YAKINLIĞIN TEKİNSİZ SICAKLIĞI VE YARALANMA ESTETİĞİ

GAMZE CHARTRAND COSSETTE

Kışın en acımasız, en dondurucu günlerinden biriydi. Bir grup oklu kirpi, dikenleriyle ünlü, vahşi yaratıklar, donarak ölmek için çaresizce birbirine sokuldu. Gövdelerinden sızan o sönük, titrek sıcaklığa muhtaçtılar. Ancak amansız bir gerçeklik dikildi karşlarına: Yaklaştıkça, birbirlerinin etine batan o keskin, acımasız oklar. Can acısıyla geri çekildiler. Uzaklaştıklarında ise donma tehlikesi yeniden kapılarını çaldı.

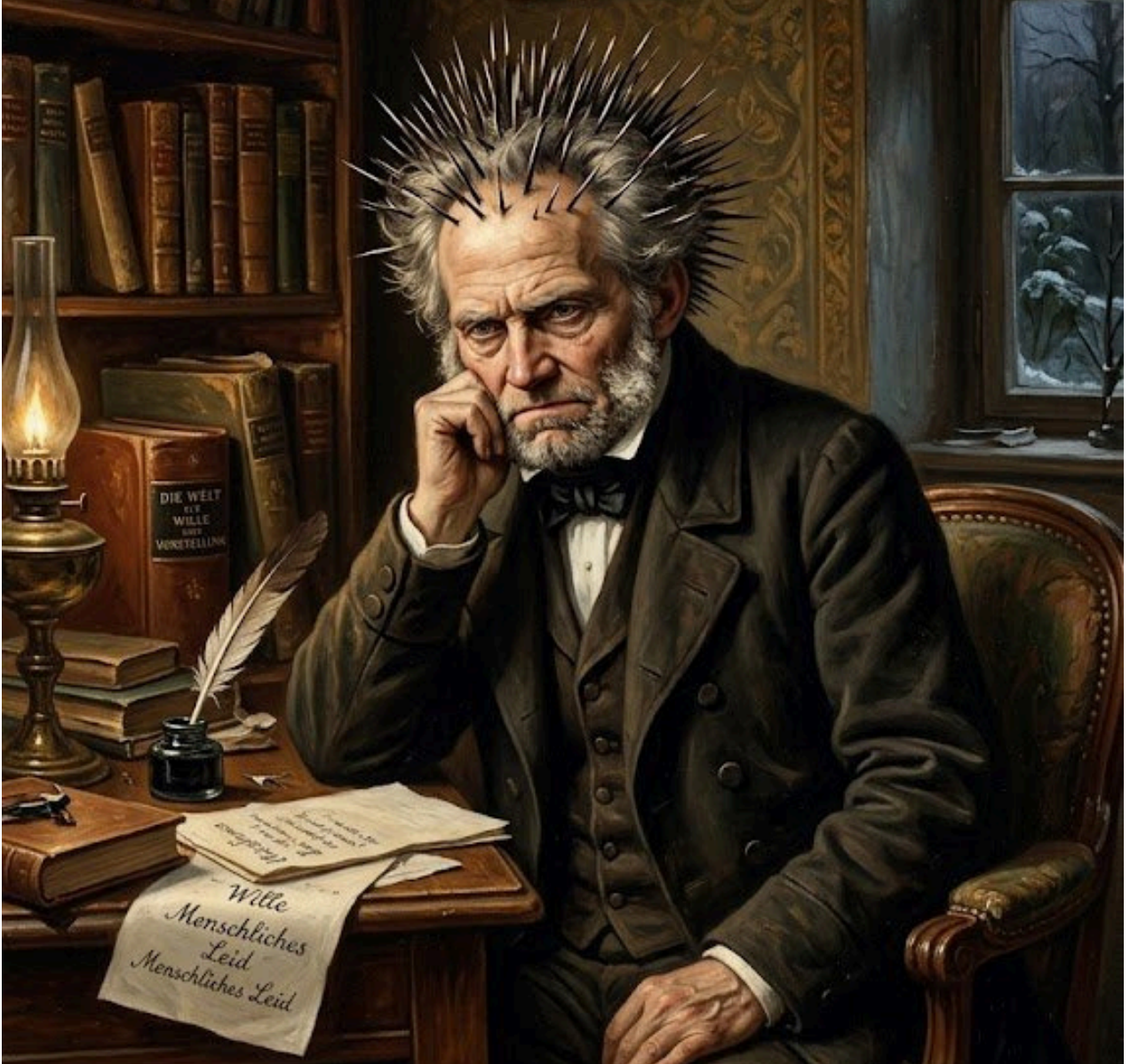
Oklar ve ölüm arasında gidip gelen bu çaresiz döngünün sonunda kirpiler, canlarını en az yakan “orta mesafeyi” buldular.

Arthur Schopenhauer bu sahneyi 1851’de Parerga ve Paralipomena’nın ikinci cildinde sayfalarına şöyle aktarır:

“Bir kirpi topluluğu soğuk bir kış gecesinde birbirine yaklaşarak ısınmaya çalışmış ve bu şekilde donmaktan kurtulmak istemiş. Fakat kısa bir zaman sonra dikenleri birbirlerine batmaya başlamış. Bunun üzerine kirpiler tekrar uzaklaşarak yalnız başlarına beklemeye başlamışlar. Fakat ısınma ihtiyacı onları tekrar birbirine yaklaştırdı ve yine aynı acıyı hissetmeye başlamışlar. Nihayetinde deneye yanık birbirlerinden yeterli uzaklıkta durmayı öğrenmişler. Tıpkı bunun gibi insanlar da içlerindeki boşluk ve monotonluk yüzünden bu şekilde birbirine yaklaşarak toplumsallaşma ihtiyacı içerisine girerler. Ama iğrenç özellikleri ve dayanılmaz hataları onları tekrar birbirlerinden uzaklaştırır. İnsanlar birlikte yaşamak için buldukları orta yolu nezaket ve gelenek olarak adlandırmıştır.

Bu mesafeyi korumayan insanlara İngiltere'de keep your distance (mesafeni koru), diye seslenilir. Gerçi bu şekilde karşılıklı ısınma ihtiyacı tam olarak tatmin olmaz ama buna mukabil diken batması ortadan kalkar. Yalnız kişisel iç ısıyı itibarıyla yeterince sıcak olan kimse toplumdaki uzak kalır ve bu şekilde ne birini rahatsız eder ne de birileri tarafından rahatsız edilir.”

Schopenhauer için bu yalnızca bir “kirpi” meseli değildi. İrade felsefesinin karanlık kalbinden yükselen bir uyarıydı. Bireysel iradeler, her biri kendi varoluşunu dayatan, kendi acısını ve arzusunu taşıyan, bir araya geldiklerinde kaçınılmaz olarak birbirlerini yaralar. Toplum, nezaket maskesiyle bu yaraları görünmez kılmaya çalışır. Ama o maske ne kadar kalın olursa olsun, altındaki dikenler oradadır. Schopenhauer’in kötümserliği burada merhametli bir yüz kazanır: Gerçekten iç ateşi güçlü olanlar, ne kalabalığın yükünü çekmek ister ne de kendileri başkalarına yük olmak ister. Onlar için en temiz yol, onurlu bir yalnızlıktır.

Yıl 1909. Sigmund Freud, Amerika yolculuğuna çıkmadan kısa süre önce Berggasse 19'daki çalışma odasında arkadaşlarına heyecanlı bir çocuk edasıyla muzipçe *"Amerika'ya gidiyorum; orada vahşi oklu kirpileri göreceğim ve birkaç konferans vereceğim."* der. O günlerde Freud, uluslararası tanınmanın eşliğindedir. Clark Üniversitesi'nde vereceği dersler, psikanalizin Yeni Dünya'ya ilk büyük çıkışı olacaktır. Yanına Carl Gustav Jung ve Sándor Ferenczi'yi alarak yola çıkar.

Putnam Camp'te, Adirondack Dağları'nın kuytu bir köşesinde konaklarlar. Freud bir gün vahşi bir oklu kirpi görmek istediğini söyler. Yanına Jung'u ve Ferenczi'yi de alarak, kirpiyi nerede bulacağını bildiklerini söyleyen bir grup kızın peşine takılır. Heyecanla tepeye tırmanır, hava ağırlaşmış, garip bir koku yayılmıştır. Hevesi kursağında kalan Freud'un bulunduğu tek şey şişmiş, hareketsiz, sinekler içinde ölü bir kirpidir.

Ayrılırken ev sahibi James Jackson Putnam, Freud'a küçük bir bronz oklu kirpi heykeli hediye eder. Bugün Freud Müzesi'nde, kırmızı bir örtü üzerinde duran heykeli bu kadar özel yapan şey dikenlerine hafifçe dokunduğunuzda, sanki bir arp gibi ince, müzikal bir ses çıkarıyor olmasıdır.

CABINET / The Porcupine Illusion

İşte tam bu tepe noktasında, “Aşırı Yakınlık” kavramının sert çatışması başlar. Freud 1921’de Grup Psikolojisi ve Ego’nun Analizi adlı eserinin dipnotunda Schopenhauer’in meselini alıntılar ve ekler: Uzun süren her insan ilişkisinde “nefret ve düşmanlık tortusu” birikir. Nezaket ve iyi davranışlar, bu tortuyu görünmez kılan o “ortalama mesafe”dir. Psikanalizin kendi pratiği de bu ikilemin etrafında döner. Analitik çerçeve, seansın saati, koltuk-minder mesafesi, analistin “nötrlüğü”, tam da bu orta mesafeyi korumak içindir. Çok yakınlaşırsan aktarım fırtınası kopar, karşılıklı yaralanma başlar. Çok uzak kalırsan, hiçbir şey dokunmaz; iç sıcaklık aktarılamaz.

Modern psikoloji ve kişisel gelişim literatürü ise bu orta mesafeyi adeta reçete haline getirdi. “Sınırlarını çiz”, “*Toxic energy’den uzak dur!*”, “*Good vibes ONLY!*”, “*Kendi iç ateşini kendin yak*”, “*Emotional unavailability’yi erdem say*”. Bu reçete, insanı donmaktan kurtarıırken ruhsal olarak onu bir buz kütesine çeviriyor. Çünkü insan, yalnızca kendi iç ateşiyle ısınabilen bir varlık değil. O ateş, ötekinin varlığıyla, onun sıcaklığıyla ve bazen de onun dikenleriyle anlam kazanıyor. Varoluşsal yalnızlık, Schopenhauer’in öngördüğü gibi, iç sıcaklığı yüksek olanları yalnızlığa iter; ama iç sıcaklığı düşük olanları da kalabalıkların içinde donmaya mahkûm eder.

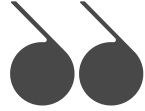
Bağlanma teorisi bu ikilemi başka bir dille söyler: Kaçınan bağlanma stiline sahip olanlar, yakınlık tehdidini diken gibi hisseder ve mesafeyi korur, donarlar. Kaygılı bağlanma stiline sahip olanlar ise okların batacağını bile bile o sıcaklığa atılır, kanarlar. Güvenli bağlanma ise o “orta mesafeyi” içselleştirmiş olanların halidir: Ne yapışkan ne de buz gibi. Ama hayatın en yoğun anları, derin aşk, sahici dostluk, dönüştürücü terapi, genellikle o güvenli bölgenin biraz dışına taşar. Orada yaralanma riski vardır. Ve bazen o yaralanma, en sahici uyanışın ta kendisidir.

Sanatçı tam da bu riski göze alandır. O, nezaket maskesini reddeden, içindeki yoğun ateşle tek başına kalmayı göze alan ruhun ta kendisidir. Ama o ateş bile bir noktada ötekinin sıcaklığına ihtiyaç duyar. Aşkta, dostlukta, sanatta aşırı yakınlık bir mazoşizm değil; insan olmanın en çıplak, en savunmasız haliyle yüzleşmedir. Freud’un tepede aradığı ama bulamadığı canlı kirpinin vahşi doğası, birbirimizin ruhunda açtığımız derin yaralarda saklıdır. Bazen o kanayan yaralardan sızan estetik hakikat, steril bir odada donarak ölmekten çok daha canlıdır.

Çünkü en nihayetinde hayat; o güvenli mesafede konforla üşümek değil, aşırı yakınlığın ateşinde yanmayı göze alabilmektir. Varsın oklar batsın. Varsın savunma mekanizmalarımız birer birer çöksün. Çünkü ancak o zaman, birbirimizin içindeki o titrek ama gerçek sıcaklığı hissedebiliriz. **Ve belki de o his, donmuş ruhlarımızı bir kez daha eritmeye yeter.**

**Schopenhauer'in kirpileri gibi değil;
Freud'un masasındaki bronz heykel gibi, dikenlerimiz keskin,
ama dokunulduğunda arp gibi ses veren bir estetikle var olalım.**

WIM VAN EGMOND

MİKROEVRENİN PORTRÉ RESSAMI

Sanat ve bilim, doğayı anlama çabasının iki farklı ucunu temsil etse de, mikroskobik ölçekteki yaşam formlarının görselleştirilmesi bu iki disiplini ayrılmaz bir biçimde birbirine bağlar. 1966 doğumlu Hollandalı sanatçı Wim van Egmond, bu sınır bölgesinde konumlanan en özgün çağdaş figürlerden biridir. Van Egmond, mikroskobu sadece bilimsel bir gözlem aracı olarak değil, görünmez dünyaların kapısını aralayan sanatsal bir fırça olarak kullanır.

Estetik Felsefesi: Mikroskobik Portrecilik

Wim van Egmond'un sanatsal felsefesi, insanı merkeze alan antroposentrik bakış açısına bir eleştiri niteliğindedir. Ona göre, gezegenin asıl şekillendiricileri, atmosferdeki oksijeni sağlayan siyanobakteriler gibi mikroorganizmalardır. Van Egmond, bu canlıları salt bilimsel verinin nesnesi olarak değil, kendilerine özgü karakterleri olan birer "portre öznesi" olarak ele alır.

Bir su piresini süzülen bir balerine, bir deniz solucanı larvasını ise sevimli bir canavara benzeten sanatçı, mikro dünyayı izleyici için daha "tanıdık" ve estetik hale getirir. Sanatçı, mikroskobik canlıların sunduğu formları soyut sanat eserleri gibi sunarak, doğanın en küçük detaylarındaki muazzam simetriyi ve karmaşıklığı vurgular.

WIM VAN EGMOND

WIM VAN EGMOND

Teknik Metodoloji: Bilimsel Hassasiyet ve Yaratıcı Çözümler

Van Egmond'un çalışmaları, yüksek teknoloji ile evsel pratikliğin ilginç bir karışımıdır:

Odak İstifleme (Focus Stacking): Mikroskopik çekimlerde alan derinliği çok dardır. Sanatçı, bir numunenin farklı derinliklerinden onlarca (bazen 90'dan fazla) kare çeker ve bunları dijital ortamda birleştirerek tamamen net bir görüntü elde eder.

Optik Kontrast Teknikleri: Karanlık alan (darkfield), faz kontrastı ve polarize ışık kullanarak şeffaf canlıların iç yapılarını belirginleştirir. Özellikle siyah arka planda parlayan organizmalar, onun fotoğraflarına "uzay yolculuğu" hissi katar.

DIY (Kendin Yap) Çözümler: Sanatçı, narin mikroorganizmaları yerleştirmek için kedi bıyığı kullanmak veya organizmaların ezilmesini önlemek için lamellere vazelin sürmek gibi son derece yaratıcı ve basit yöntemler geliştirmiştir.

Bilimsel Miras ve Önemli Projeler

Van Egmond, mikrobiyolojinin babası sayılan Antoni van Leeuwenhoek'un mirasına sıkı sıkıya bağlıdır. Visualizing the Unknown (Bilinmeyeni Görselleştirmek) projesi kapsamında, Leeuwenhoek'un 17. yüzyılda kullandığı orijinal mikroskoplarla çekimler yapmış ve tarihin en eski mikroskopik preparatlarını modern teknolojiyle yeniden belgelemiştir.

Ayrıca, 2023 yapımı "Fungi: Web of Life 3D" adlı IMAX belgeselinde, toprak altındaki mantar ağlarını (miselyum) devasa ekranlara taşıyarak dünya çapında ses getirmiştir. Sanatçı, kurduğu sanal müze olan Micropolitan Museum üzerinden bu gizli dünyayı herkese açmaya devam etmektedir.

Sonuç

Wim van Egmond, kadrajını doğanın en küçük ve çoğunlukla göz ardı edilen canlılarına çevirerek, ekosistemin görünmez bağlarını hatırlatır. **Onun eserleri, bilimsel bir merakın dijital sanatla birleştiğinde ne kadar büyüleyici bir görselliğe dönüşebileceğinin en somut kanıtıdır.**

<https://www.wimvanegmond.com>

DENEME

SINIRSIZ YAKINLIK

AYHAN İNCEKARA

Bu ara yine Konya'dayım. Aslında buralıyım ama ne zaman bu şehre gelsem, içime tarif etmesi zor bir ferahlık doluyor. Bazı şehirler insanın adresidir, bazıları ise nefesidir. Konya benim için ikincisi.

Akşamlardan birinde eski bir dostla ailecek oturduk. Çaylar içildi, çocuklar oynadı, sohbet derinleşti. Konu bir şekilde evliliğe geldi.

Ben de kendi hayatımızdan bahsettim.

“Benim annem babam yok. Eşimin ailesi de artık yaşlandı. Zaten benim akrabam da yok denecek kadar az. O yüzden evliliği de, anne baba olmayı da kimsenin gölgesinde öğrenemedik. Her şeyi sırt sırta vererek öğrendik. Çok zorlandık. Yorulduk. Hata yaptık. Bazen ne yapacağımızı bilemedik. Ama sonunda kendi ailemizi, kendi ellerimizle kurduk.”

Sözüm biter bitmez dostum yüzüme baktı ve hiç beklemediğim bir cümle kurdu: “Ne kadar şanslıymışsınız...”

Bir an ne diyeceğimi bilemedim.
Şanslı mı?

Ben, yıllarca anne babanın yokluğunu omuzlarında taşımış biri... Nasıl şanslı olabilirdim?

Sonra anlatmaya başladı.

“Benim annem babam da gençti, eşimin ailesi de. Maddi durumları yerindeydi. Kardeşlerimiz vardı. Destek desen fazlasıyla vardı. Ama herkes o kadar işin içindeydi ki... Çocuklarımızı bizden çok onlar büyüttü. Herkes iyi niyetliydi. Kimse kötülük istemiyordu. **Ama o kadar çok ses vardı ki bizim sesimiz kayboldu. O kadar çok el uzandı ki çocuklarımıza, bir süre sonra kendi elimizin sıcaklığını bile hissedemez olduk.**”

Bir an sustu.

Sonra öyle bir cümle kurdu ki, masadaki herkes sessizleşti.

“İlk defa gerçekten kendime geldiğimde evliliğimizin üzerinden yedi yıl geçmişti. Ve ben o gün ilk kez içten güldüm.”

O an anladım.

Bizim yaşadığımız zorluk başka, onların yaşadığı yorgunluk bambaşkaydı.

Biz yük taşımıştık.

Onlar ise hayatlarını.

Arada büyük bir fark vardı.

Çünkü insan bazen ağır yüklerin altında ezilmez; kendi hayatını yaşayamadığında ezilir.

Dışarıdan bakınca kalabalık aile büyük bir nimet gibi görünür. Elbette öyledir. Bir annenin duası, bir babanın tecrübesi, bir kardeşin desteği dünyanın en kıymetli hazinelerindendir.

Ama her nimetin de bir ölçüsü vardır.

Yakınlık sevgiyi büyütür.

Sınırsız yakınlık ise bazen sevgiyi bile yorar.

Çünkü sevginin de nefes almaya ihtiyacı vardır.

Her kapının ardında kurulması gereken küçük bir dünya vardır.

Oraya herkes girmemelidir.

Evlilik iki insanın aynı çatı altında yaşaması değildir. İki insanın, bütün dünyanın gürültüsüne rağmen birbirinin sesini duyabilmesidir.

Anne baba olmak da sadece çocuk büyütme değildir.

Birlikte büyümektir.

İlk ateşi birlikte düşürmektir.

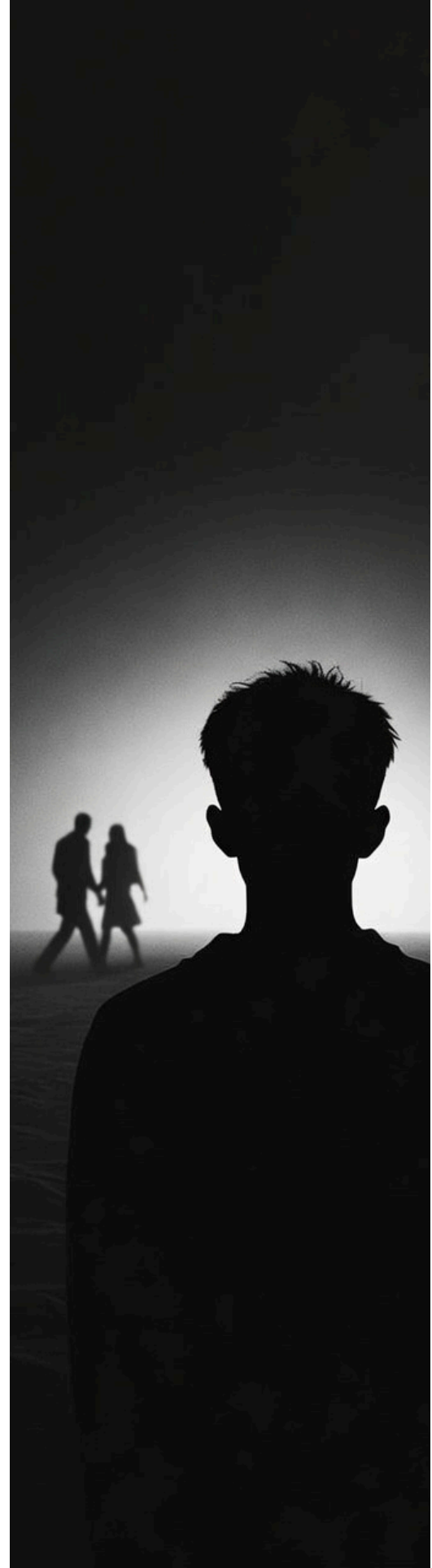
İlk korkuyu birlikte yaşamaktır.

İlk adımı birlikte alkışlamaktır.

Uykusuz gecelerin sabahında birbirinin gözlerine bakıp, "Gececek." diyebilmektir.

Çünkü bir gün çocuk büyür.

Ama anne babanın birlikte büyüttüğü o hatıralar ömür boyu kalır.

Belki de en büyük eksiklik, yardımın azlığı değildir.
En büyük eksiklik, insanın kendi hayatında misafir hâline gelmesidir.

Kimse kötü niyetli olmayabilir.
Kimse zarar vermek istemeyebilir.
Ama iyi niyet, bazen sınır tanımadığında en görünmez yük olur.

Hayatta bazı şeyler paylaşılmalıdır.
Sevinç paylaşılır.
Acı paylaşılır.
Yük paylaşılır.
Ama bazı yolculuklar paylaşılmaz.
Çünkü o yollar, karı kocanın omuz omuza yürüyerek birbirini tanıdığı yollardır.
Oraya fazladan atılan her adım, bazen iki insanın birbirine varmasını geciktirir.

O gece eve dönerken şunu düşündüm:
Biz zor bir yol yürüdük.
Ama o yol bizimdi.
Düştüğümüz yer de bize aitti.
Kalktığımız yer de.

Belki bu yüzden bugün dönüp baktığımızda acılarımızı bile sahiplenebiliyoruz.
Çünkü onları kimse bizim yerimize yaşamadı.

Hayatın en güzel tarafı belki de budur.
Bazı mutluluklar kolay kazanılmaz.
Ama insan, kendi elleriyle kurduğu yuvanın her tuğlasını ömür boyu tanır.

Ve bazen en büyük sevgi, her an yanında olmak değildir.

Gerektiğinde bir adım geri çekilip, iki insanın kendi hikâyesini yazmasına izin verebilmektir.

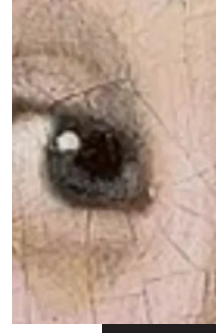
Ayhan İncekara, ya da tanınan adıyla **Ayhan Math**, matematiği formüllerden ibaret görmeyip onu anlamayı ve sevmeyi önemseyen bir matematik eğitimsi. Nesin Köyleri'nde uzun yıllar emek verdikten sonra Kars'ta kendi kurduğu Matematik Atölyesi'nde gençlere ilham olmaya devam ediyor. Bu yazısıyla da bizlere yine o bildiğimiz içten ve samimi tonuyla sesleniyor. Kendisine ve atölyesinde yeşerttiği tüm emeklere yürekten teşekkür ediyoruz.

DENEME

GÖZ VAR, İZAN YOK

LUMEN

Geçenlerde telefonumdaki eski görselleri karıştırırken bu kırılmış resmi buldum.

İlk bakışta tanıdık geldi. Ama neye ait olduğunu çıkaramadım. Hatta nereden ve neden indirdiğimi bile hatırlayamadım.

İlginçtir, hafızamdan önce zihnim harekete geçti, kendi kendine konuşmaya başladı.

“Bir eskiz olabilir.”

“Yok, belki de yarım kalmış bir çalışma.”

“Bir hayvan gözüne de benziyor sanki. Tavşan mı?”

Zavallım, hikayeyi durmadan tamamlamaya çalışıyordu. Bir göze benziyordu, tamam. Ama kimin gözü? Bir anda kafamın içine yığınla ihtimal doluştu. Aslında hiçbirinden emin değildim. Ama bir türlü “Bilmiyorum.” da diyemiyordum.

O an zihnim hakkında küçük ama rahatsız edici bir şey öğrendim. Belirsizlikten pek hoşlanmıyordu. Elindeki küçücük parçayı bütüne dönüştürmek için acele ediyordu.

Sonra düşündüm, acaba bu telaşlı beyin insanlara da aynı şeyi yapıyor olabilir miydi?

Birinin tek bir cümlesini duyup, bir davranışına tanık olup peşi sıra yüzlerce yargı sıralayan da o değil miydi? Genelde kısacık bir ana şahit olarak geri kalanımı kendim yazıyordum.

“Demek ki sabırsız.”

“Demek ki kibirli.”

“Demek ki düşüncesiz.”

Belki öyle. Ama belki de değil.

Çünkü elimde, o insana ait yalnızca küçücük bir parça var. Bir tablonun tek bir fırça darbesinden ressamını tanımaya çalışmak gibi.

Belki o gün uykusuzdu, belki canı yanıyordu. Hayatının en kötü günlerinden biriydi veya gerçekten karakteri öyleydi.

Bilmiyorum. Bilemeyebilirim, aslına bakarsan bilmek zorunda da değilim. Sanırım en dürüst cevap bu.

Bu konuyla ilgili okudukça şunu fark ettim: Pascal'ın da değindiği gibi, insan zihni eksik kalan yerleri kendiliğinden tamamlamaya eğilimli. Elimizde sadece parçalar olduğunda, geri kalan boşlukları çoğu zaman gerçeklerle değil, kendi varsayımlarımızla, yani hayal gücümüzle dolduruyoruz.

Birkaç görsel sonra resmin tamamı önüme düştü. Az önce bana hiçbir şey söylemeyen o küçük parça, meğer yüzyıllardır insanların baktığı bir tablonun ayrıntısıymış: **İnci Küpeli Kız**.

Resim değişmemişti. Sadece ben, ona olması gereken perspektiften bakmaya başlamıştım. O an aklımdan geçen ilk cümle şu oldu:

Göz varmış. Ama izan, mesafe açıldıkça netleşiyormuş. Sessiz sedasız uzaklaştım.

İKARUS VE PHAETHON

MİTOLOJİDE HUBRIS VE SINIRLARIN AŞILMASI

ELIAS THORNE • GAMZE CHARTRAND COSSETTE

Güneş, insanlık tarihi boyunca hem hayat veren sıcaklığın hem de yakıcı ve yok edici mutlak gücün simgesi olmuştur. Antik Yunan dünyası, bu ilahi güce "aşırı yakınlaşmanın" getirdiği trajediyi iki büyük mitolojik figürün hikayesi üzerinden nesiller boyu aktarmıştır: İkarus ve Phaethon. Her iki genç de babalarının bilgece uyarılarına kulak asmamış, sınırları aşan bir kibir (hubris) ile mutlak gücen kalbine, yani güneşe yaklaşmış ve alevler içinde can vermiştir.

Bu iki mit, ilk bakışta sadece çocuklara yönelik basit birer "söz dinleme" masalı gibi görünse de, derinliklerinde insan psikolojisine, felsefi sınır arayışlarına ve toplumsal güç hırslarına dair sarsıcı gerçekler barındırır. "Aşırı Yakınlık" teması temel alındığında, bu figürlerin düşüşü sadece fiziksel bir yerçekimi kanunu değil; insanın kendi sınırlarını tanımaması, kibri ve ölçülülüğü (sophrosyne) reddetmesinin evrensel birer cezasıdır.

Mitolojik Arka Plan:

Saraylardan Labirentlere Uzanan İki Hayat

Bu iki gencin trajedisini doğru kavrayabilmek için öncelikle onları bu ölümcül uçuşa sürükleyen yaşam hikayelerine ve aile bağlarına bakmak gerekir. Her ikisi de önemli, kudretli babaların oğullarıdır; ancak bu babaların gölgesi, çocukların kendi kimliklerini kanıtlama hırsını körükleyen en büyük unsurdur.

Daidalos, İkarus ve Girit Esareti

İkarus'un kaderi, aslen Atinalı dahi bir mucit ve mimar olan babası Daidalos'un dehası ve onun getirdiği karanlık sırlarla şekillenmiştir. Daidalos, mesleki kıskançlık yüzünden kendisinden daha yetenekli olan yeğeni ve çırağı Talus'u öldürdüğü için Atina'dan sürgün edilmiş ve Girit Kralı Minos'a sığınmıştır. Girit'te kralın kölesi Naucrater ile evlenen Daidalos'un İkarus adında bir oğlu dünyaya gelir.

Kral Minos, denizler tanrısı Poseidon'a kurban etmesi gereken görkemli beyaz boğayı kendi hırsına yenik düşerek saklayınca, Poseidon intikam almak için kraliçe Pasiphae'yi bu boğaya aşık eder. Pasiphae'nin bu birleşmeden doğan yarı insan yarı boğa canavarı Minotaurus'u gizlemek isteyen Kral Minos, Daidalos'tan kaçılması imkansız bir labirent inşa etmesini ister.

Yıllar sonra Atina prensi Theseus canavarı öldürmek için adaya geldiğinde, Daidalos ona labirentten çıkışı sağlayacak bir iplik yumağı sırrını verir. Canavarın öldürülüp Theseus'un kaçmasının ardından Kral Minos, ihaneti anlar ve Daidalos ile oğlu İkarus'u yüksek bir kuleye hapseder.

Helios, Phaethon ve Tanrısal Soy Arayışı

Phaethon'un öyküsü ise bir aidiyet ve kendini akranlarına kanıtlama mücadelesidir. Phaethon, Güneş Tanrısı Helios (Roma Stoacıları ve Ovidius anlatılarında Apollo veya Sol olarak da geçer) ile Klymene adındaki bir su perisinin (Oceanid) oğludur. Bazı alternatif kaynaklar onun soyunu Clymenus ve Merope'ye de dayandırır.

Phaethon, babasının bir güneş tanrısı olduğunu arkadaşlarına anlatıp gururlansa da, Zeus'un oğlu olan oyun arkadaşı Epaphus onunla alay eder ve gayrimeşru bir çocuk olduğunu, annesinin yalan söylediğini iddia eder. Bu hakaret üzerine incinen Phaethon, gerçeği öğrenmek için annesinin tavsiyesiyle doğudaki görkemli güneş sarayına, babasının huzuruna çıkar. Helios, oğlunu büyük bir sevgiyle karşılar ve babalığını kanıtlamak adına ona ne dilerse gerçekleştireceğine dair Styx Nehri üzerine yemin eder. Styx üzerine edilen yeminler tanrılar için bile geri alınamaz mutlak yasalardır. Phaethon, babasından kanıt olarak güneş arabasını sadece bir günlüğüne kendisinin sürmesini ister. Helios bu istek karşısında dehşete düşer; çünkü bu arabayı kontrol etmek tanrısal bir güç gerektirir ve ölümlü bir gencin bu vahşi atları zapt etmesi imkansızdır. Ancak tüm uyarılara rağmen genç adam kararından dönmez.

Aşırı Yakınlık Teması: Sınırların Aşılması ve Trajik Uçuşlar

Her iki gencin gökyüzü yolculuğu, insan sınırlarının fiziksel ve ruhsal olarak ihlal edildiği anları temsil eder. Aşırı yakınlık, burada hem fiziksel olarak güneşe yaklaşmayı hem de ölümlü sınırları aşarak tanrısal bir konuma erişme arzusunu simgeler.

İkarus'un Kanatları ve "Altın Orta" Uyarısı

Daidalos, kuleden kaçabilmek için pencerelerine konan kuşları gözlemler ve topladığı tüyleri balmumu ve iplikle birleştirerek iki çift yapay kanat tasarlar. Uçuşa başlamadan önce oğluna hayati bir uyarıda bulunur: Ne çok alçaktan uçmalıdır ne de çok yüksekten. Çok alçaktan uçarsa denizin nemi kanat tüylerini ağırlaştırıp aşağı çekecektir; çok yüksekten uçarsa güneşin yakıcı sıcaklığı balmumunu eritecektir. Bu öğüt, Antik Yunan kültürünün temeli olan ölçülülük (sophrosyne) kavramını temsil eder.

Modern dönemde **Seth Godin** gibi yazarlar bu uyarının "alçaktan uçma" kısmına dikkat çekerek, insanların "sahte güvenlik" hissiyle potansiyellerinin çok altında yaşamalarının da en az yükselmek kadar tehlikeli olduğunu belirtir. Ancak uçuş başladığında İkarus, gökyüzünün sunduğu mutlak özgürlük hissiyle büyülenir. Bir kuş gibi yükselmenin coşkusuyla babasının rasyonel sınırlarını unuttur. Güneşe aşırı yaklaştığında sıcaklık balmumunu eritir, kanatlar dağılır ve İkarus sulara gömülür.

Babası Daidalos ise bu büyük acıyla yoluna devam eder, oğlunun düştüğü denize İkaria adını verir ve Sicilya'ya ulaştığında kanatlarını Apollo tapınağına adayarak bir daha asla uçmaz; bu jest, insanın haddini bilmesi gerektiğinin nihai sembolüdür.

Phaethon'un Kozmik Arabası ve Atların Elemental Öfkesi

Phaethon'un güneş arabasını teslim aldığı an, kozmik bir felaketin de başlangıcıdır. Helios'un arabasını çeken atlar sıradan canlılar değildir. Ovidius'un Dönüşümler (Metamorphoses) eserinde bu dört ateş püsküren ata Pyrois (ateşli), Eous (şafak), Aethon (parıldayan) ve Phlegon (yakıcı) isimleri verilir. Antik ozan Eumelus ise trace atlarını Aeos ve Aethiops, boyunduruk atlarını ise fırtına güçlerini simgeleyen Bronte (gök gürültüsü) ve Sterope (yıldırım) olarak adlandırır.

Araba yola çıktığında, bu devasa elemental güçler sürücünün ağırlığındaki hafifliği (bir tanrı yerine ölümlü bir gencin narin bedenini) hemen sezer ve bilinen gökyüzü rotasından çıkarlar. Kontrolden çıkan araba gökyüzünün en uç noktalarına fırlayarak yıldızları dondurur, ardından yeryüzünün sınırlarına aşırı yaklaşarak büyük bir ekolojik yıkıma yol açar. Nehirler buharlaşır, büyük Sahra çölü oluşur ve Etiyopyalıların derisi sıcaktan kavrularak kararır.

Yeryüzü ana Gaia'nın feryatları üzerine Zeus, evrenin tamamen yok olmasını önlemek için Phaethon'u bir yıldırımla çarparak öldürür. Genç adamın cansız ve yanan bedeni Eridanos (Po) nehrine düşer. Antik inanışta Phaethon, ölümünün ardından gökyüzüne arabacı takımyıldızı (Auriga) ya da parıldayan Jüpiter/Satürn gezegeni olarak yerleştirilmiştir.

İkarus'un düşüşü, babasıyla yaşadığı kuşaksal bir gerilimin ve bireysel özgürlük sarhoşluğunun sonucudur. O, rasyonel aklın ürettiği bir teknolojiye güvenmiş ve bu yapay sınırların doğa yasaları karşısında ne kadar kırılğan olduğunu unutmuştur.

Phaethon ise toplumsal bir onay arayışının, kimlik krizinin kurbanıdır. Onun kibri bencilce bir gösteriş arzusundan beslenir ve bu arzu tüm dünyayı ateşe verecek kadar kördür.

Kültürel Amblemler ve Sanattaki Karışıklıklar

Rönesans ve Barok dönemlerinde bu iki mit, sanatta ve edebiyatta ahlaki dersler veren güçlü amblemlere dönüşmüştür. Ancak bu dönüşüm, ilginç görsel karışıklıkları da beraberinde getirmiştir.

Alciato'nun Siyasi ve Entelektüel Uyarıları

Rönesans döneminde İtalyan yazar Andrea Alciato'nun ünlü amblem kitabında bu iki mit farklı toplumsal uyarılara dönüştürülmüştür. Alciato, Phaethon mitini, kapasitesini aşan güçleri yönetmeye kalkışan ve bu yüzden tüm ülkeyi felakete sürükleyen kibirli, hırslı kralları uyarmak için bir metafor olarak kullanır.

İkarus ise geleceği ve ilahi sırları bildiğini iddia eden, sınırları aşan astrologları ve sözde bilim insanlarını yermek için bir amblem haline getirilmiştir. Alciato'nun yorumuna göre, göklerin ötesindeki bilgilere ulaşmaya çalışan fani zihinler, tıpkı İkarus gibi derin bir zihinsel boşluğa düşmeye mahkûmdur.

Goltzius'un Tablosundaki Görsel Karışıklık

Sanat tarihinde oldukça ilginç bir karışıklık mevcuttur. Hollandalı ünlü ressam Hendrik Goltzius'un 1588 tarihli "The Fall of Phaethon" (Phaethon'un Düşüşü) adlı gravüründe, gökyüzünden baş aşağı düşen çıplak bir erkek figürü tasvir edilir.

Ancak bu ikonik görsel, popüler kültürde ve dövme sanatında sıklıkla arkasına yapay kanatlar eklenerek "İkarus'un Düşüşü" olarak yanlış yorumlanmış ve kopyalanmıştır. Bu durum, her iki mitin "aşırı yakınlık ve düşüş" ortak paydasında kolektif bilinçaltında nasıl birleştiğinin somut bir kanıtıdır.

Psikolojik Çözümleme: İkarus Kompleksi ve Ebedi Çocuk

Antik çağın bu iki anlatısı, modern psikolojinin insan davranışlarını anlamlandırmak için başvurduğu en güçlü arketiplere zemin hazırlamıştır.

İkarus Kompleksi ve "Prospection of Falling": Henry A. Murray'in 1938'deki Explorations in Personality çalışmasında tanımladığı İkarus Kompleksi, narsistik bir hayranlık arayışını (cynosural narcissism), dikey yükselme arzusunu (ascensionism) ve buna eşlik eden bilinçaltındaki düşüş korkusunu (prospection of falling) barındırır.

Bu komplekse sahip bireyler, uç noktalara ulaşmaya çalışırken aslında kendi sonlarını hazırlayan bir sabotaj mekanizmasını tetiklerler. Aynı zamanda ateşe ve suya karşı duyulan marazi bir ilgi bu psikopatolojinin parçası kabul edilir. Modern iş dünyasında, her şeyi riske atarak zirveye oynamaya çalışan ve sonunda şirketlerini batıran narsistik liderler bu kompleksin canlı örnekleridir.

Puer Aeternus: Toprağa Basamayan Ayaklar: Latince "Ebedi Çocuk" anlamına gelen Puer Aeternus, büyümeyi ve sorumluluk üstlenmeyi reddeden, sürekli bir hayal aleminde yaşayan kişilik yapısıdır. Jung ve von Franz'a göre, bu bireyler hayatı "geçici bir deneme" gibi yaşarlar; bağlanmaktan, sınırlardan ve kurallardan nefret ederler. Puer'ün gölgesi Senextir (Apolloncu düzen, disiplin ve rasyonel akıl).

İkarus ve Phaethon, bu "topraksızlığın" (Latince humus kökünden gelen, hem alçakgönüllülük hem de toprakla bağ kurma anlamındaki mütevazılığın yokluğunun) kurbanıdır. Onlar gerçekliğin yerçekimine direnmeye çalışırken, mutlak parıltının içinde eriyip gitmişlerdir.

Sonuç: Sınırların Bilgeliği

"Aşırı yakınlık" teması üzerinden incelenen İkarus ve Phaethon mitleri, insan doğasının en karanlık ve en parlak yönlerini bir arada sunar. Bu anlatılar sadece cesareti kıran ya da insanı yeryüzüne mahkum eden yasaklayıcı metinler değildir. Aksine, yükselmenin ve büyüklük arzusunun doğasındaki kaçınılmaz tehlikeleri gösteren, insanın gücü ile sınırları arasında nasıl bir denge kurması gerektiğini anlatan zamansız rehberlerdir.

Uçmak ve zirveye ulaşmak cesaret ister; ancak o zirvede kalabilmek, rasyonel sınırları koruyacak bilgiye sahip olmayı gerektirir. İnsanoğlu, kendi ürettiği kanatlara aşırı güvenerek doğanın ve evrenin yasalarını hiçe saydığında İkarus'un kaderini; kendi gücünü aşan kozmik güçleri kontrolsüzce yönetmeye kalkıştığında ise Phaethon'un alevler içindeki düşüşünü yaşayacaktır. **Gerçek özgürlük, sınırları yok sayarak güneşte yanmak değil; o sınırların farkında olarak dengeli, ölçülü ve onurlu bir yaşam sürmektir.**

ŞİİR

ASLINDA TAM DA PANİKLEME ZAMANI AMA SEBEPSİZCE SAKİNİM

SYLVAN CLOWNSON

Kabulümdür.
Yapışsın elleri yakama
Yüzünde erisin yüzüm
Aksın ömrüm, yılların oyduğu
gülücük çizgisinden,
ölümün.
Ve dökülsün kanatlarım.

Küllere karışıp yağacağımler meraklı gözlere.
Düşmektense yanmayı yeğledim ben.
Rüzgara karşı değil...
Kendime karşı kaybettim bu savaşı.
Ve kendime rağmen kazandım.

Başarı mı şimdi bu?
Yoksa hayıflanma zamanı mı boşa giden
hayaller için?
Sona varmanın geride bıraktığı tatminsiz boşluk.
Ne yazık vazgeçmek için de geç biraz.

Öyleyse biraz daha yükselmeliyim biraz daha her
ne lazımsa ondan...
Vazgeçmeliyim ağırlığımdan.
Atılması gereken gereksiz tek ağırlık
içerime çöreklenen şu yabancı,
yalancı ruhumdur artık.

Bitti, son eşığı kırdım çoktan.
Parçalayıp geçtim göğün enginliğini.
Hadi son bir kez daha
çöl dudaklarımdan öp beni güneş!

Sadece bir fısıltı kalsın geriye
“Şimdi uyan İkarus.
zaten ancak bu kadar yaklaşabilirdin güneşe.”

DENEME

YAKIN KÖRLÜK

MERT ÇELİK

Ayna muhtemelen en iyi arkadaşımız. Paspal görüldüğümüzde orada. Paramparça olduğumuzda orada. Kaçmak istediğimizde de orada. Bizi olduğumuz gibi gören tek şey. Ama en çok ondan kaçıyoruz. Bazen yakınlık bir armağan değil, taşınamaz bir yük.

Bakıyoruz aynaya. Uzun uzun, dümdüz. Bir yerde düşünceler susup kalıyor, o yüzde anlam arıyoruz. Bir süre sonra orada duran şeyin biz olduğundan emin olamıyoruz. Tanıdık hatlar, tanıdık gözler ama yabancı bir sessizlik. En yakınımızdaki şey en bilinmeze dönüşüyor.

Rothko'nun tuvaleri de bunu biliyor. Uzaktan bir bütünlük var, bir his, bir ağırlık. Sanki tuval bir şey söylemek üzere. Birkaç adım atıyoruz ona doğru, o ağırlığa daha çok yaklaşmak için. Sonra bir tane daha. Dağılıyor. Geriye yalnızca boya katmanları kalıyor, fırça izleri, renk üstüne renk. Anlam uzakta yaşıyordu, çok yakına geldik, farkında bile olmadan.

Bir şarkıyla da böyle oluyor. Günlerce, haftalarca sürüklüyoruz onu. Onu yalnız anlarımıza, uykusuz gecelerimize, yürürken bile içimize yerleştiriyoruz. Bir süre sonra şarkı bizim oluyor, ya da biz şarkının. Sonra bir sabah kelimeler gürültüye dönmüş oluyor. Şarkı hâlâ çalıyor ama artık bize dokunmuyor. Çok sevdik, köreldik.

Lacan, bebeğin aynaya ilk baktığı anı bir tanıma olarak görmüyordu örneğin. Ona göre o an bir yanılmanın başlangıcıydı. Orada gördüğümüz biz değil, olmak istediğimizi sandığımızın ilk taslağıydı. O taslağa tutunduk. Yıllarca. Her sabah aynı aynaya baktık, aynı yüzü aradık, aynı yanılşamayı büyüttük. Yanılsama olduğunu bile bile o taslağa yaklaşmaya devam etmek, belki de en cesur şeydi.

En çok kaçtığımız şey hep en yakınımızda durdu. Hem görüyoruz hem körüz. Ayna bunu biliyor. Her sabah aynı yerde duruyor. Ve yüzümüz her gün biraz daha tanıdık bir yabancıya dönüşüyor. **Aşırı yakınlığın tek dürüst hediyesi bu olsa gerek.**

DENEME

YAZ AŞKINDAN AKIŞKAN AŞKA, BİZE NE OLDU ALLAH AŞKINA?

BETÜL BAYRAKTAR

Yaz, nedendir bilmem ama bana hep aşkı çağırıştırır.

18-19'larında Kavak Yelleri ile beraber İzmir'den İstanbul'a giden nesildeniz belki ondan... Belki Yalın'ın her yaz Cornetto için yaptığı şarkılardan.

Ve dijital çağla beraber kaybettiğimiz pek çok şey gibi, o gıcır gıcır androidleri-iphoneleri ışıklı mağazalardan satın alırken, kalbimizin yerinden çıkacakmış gibi küt küt atışını, merakı ve belirsizliği, ve tam da bu yüzden coşkuyla yaşanan aşkları elimizin tersiyle itiverdik.

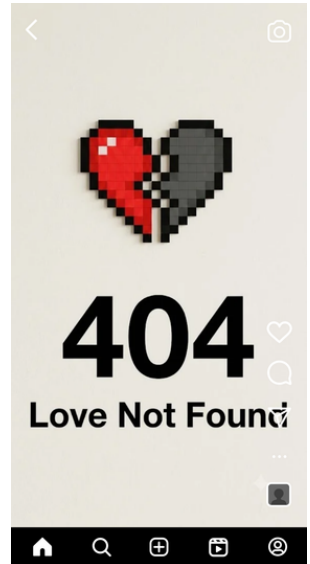
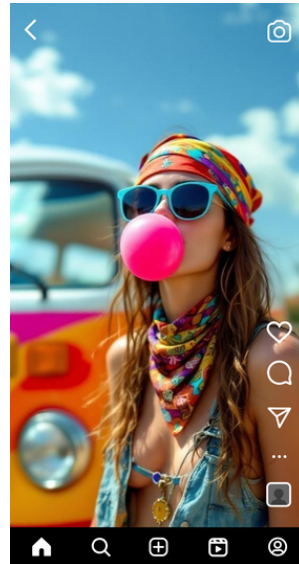
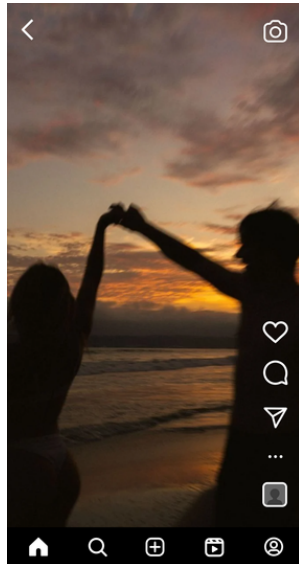
Sandık ki o parlak, renkli ekranlara sahip olursak, aşkımız da renkleniverecek..

Cümle alem bi b*k var sandık sevdiğimiz çocuğu / kızı her an ekran başından takip etmekte.

Bir parmak ucuyla kalp tuşuna basmayı; gece sahilde, ay ışığında yanyana bir yürüyüşe, nazik bir öpüşe tercih ettik.

Gittiğimiz mekanla hava atmayı, storylerimize konum eklemeyi, sonu denize çıkan yasemin kokusuyla baş döndüren ağustos böceklerinin aşkımıza şahitlik ettiği sokaklara tercih ettik.

Ne yanılıgı ama...

Nasıl başladı?

Nereden çıktı aşk-meşk Betülcüm? diye soracak olursanız, her şey Kalben'in *Aşığım Sana* şarkısının Spotify'cığım tarafından hoş bir tesadüf eseri olarak önerilmesiyle başladı.

Görünmezlik pelerinimi savurup nerde ne yapıyorsunuz anlayabilsem...

Bu sözler bu çağa ait olamaz arkadaşlar, öyle değil mi?

Zira artık bile isteye, gönüllü bir şekilde gör beni, duy beni diye diye kendi kendimizi gözler önüne serdiğimiz, tek bir parmak hareketiyle kalp butonuna basarak küçük bir yorum yazarak flörtleştığımız bir çağdayız.

Hatta görünmezsek yok hükmündeyiz.

Şarkıya dönecek olursak, öyle anlaşılıyor ki bu şarkı, Cem Yılmaz'ın "*nerdesin aşkım burdayım aşkım*" dalgasını geçtiği cep telefonlarının yaygın bir şekilde kullanıma başlamasından önceki dönemlere atfen yazılmış.

Peki neydi yaz aşkı konsepti?

Gelin önce Yaşar'ın şarkısına bir göz atalım, onun gözünden seyredelim. Ne diyor Yaşar;

*Yaz bitti, aşıklar şehre döndüler,
Yarıda kaldı sabah biten geceler,
Daha vardı yaşanacak tatlı günler
Yaşanamadı erkenden bittiler
Yazacam canım, dendi doldu gözler
Alındı birer birer adresler...
Masum...*

Ne günlermiş, yazın tanışıp aşık olduğun o cool çocuğu / güzel kızı görmek bir dahaki seneye nasip artık. Tabii bu aynı yazlıkta yaşamaya devam edenler için. Bir de yazlık değil otel, apart gibi yerlerde yaşanan aşklar vardı ki seneye görüşmek ne mümkün!

Öyle bir belirsizlik..

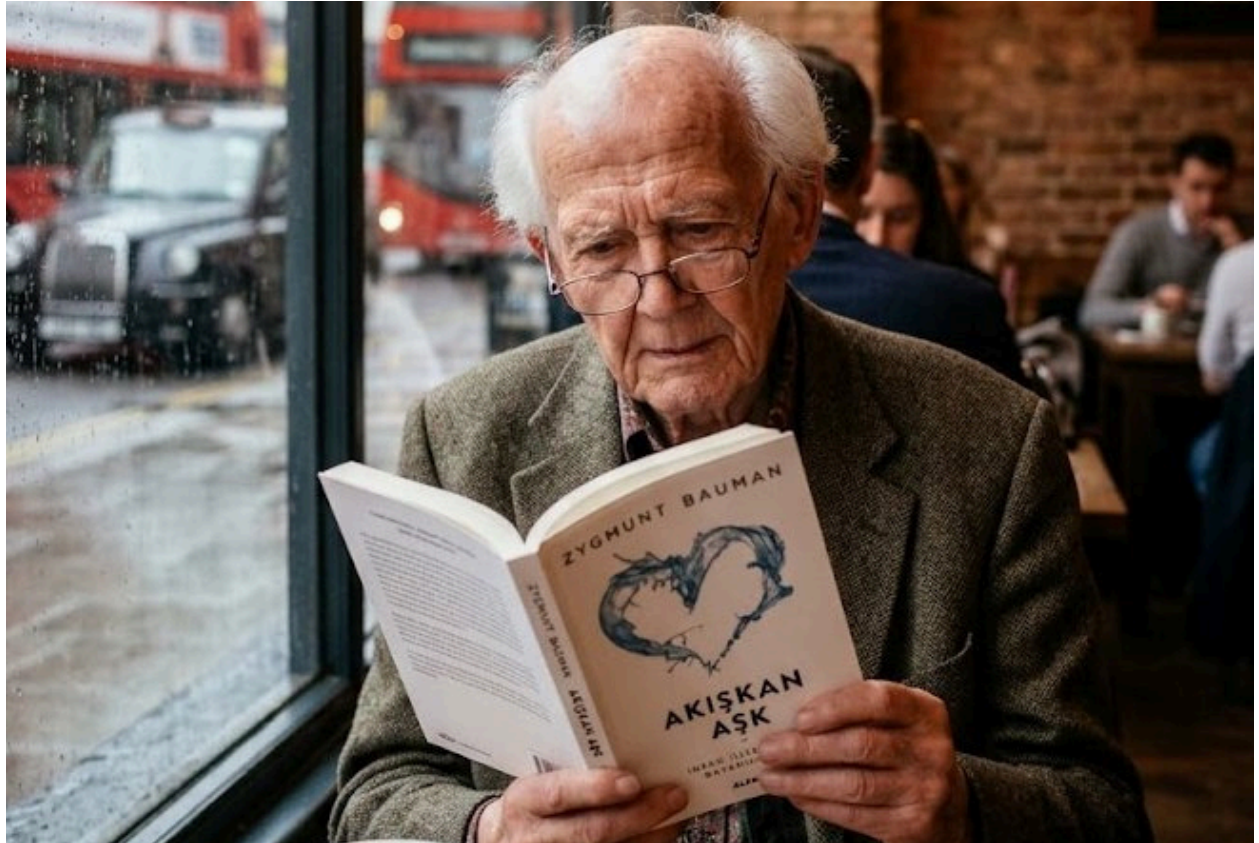
Bizim neslin diğer adı sabırmış bence. Bir yazdan diğer yaza uzuuuun bir bekleyiş...

Şimdi ekran başında “**yazıyor**” işaretini görünce bile darlanıyoruz. Gözümüzü ekrandan bir an bile ayırmıyoruz, sabırsızlık içinde ne diyecek diye stresle ayağımızı sallıyoruz.

Sağolsun Baumancım engin görüşleriyle bizi bu konuda da yalnız bırakmayarak enfes bir kitap yazdı.

Bauman’a göre bizim bugün “ilişki” dediğimiz şey artık eski anlamını taşıyor. Bağ kelimesi bile insanı ürpertiyor artık. Çünkü bağ, bir yere demir atmak anlamına geliyor, demir atmak da hareket özgürlüğünden vazgeçmemizi gerektiriyor.

Bauman’a göre biz bu çağda ilişkiyi değil, bağlantıyı seviyoruz. Aynı telefonumuzdaki appler gibi, istediğimizde açıp istediğimizde kapatabildiğimiz bir şey.

Eskiden sevgili olmak, bir mevsimdi, bir sokağın başıydı, bir bekleyişt, postacıdan gelen mektubu anne-babadan gizli alıp açma heyecanıydı. Şimdi ise sevgili, ekranda beliren bir profil, beğenmezsen sağa, sola veya aşağı kaydırırsın... Artık uygulamanın tasarımına göre.

Bauman bunu "tüketim" mantığıyla açıklıyor. Raftaki ürünler gibi... Beğenmedin mi, kutusundan çıkarmadan 14 gün içinde cayma hakkın var. Kimse de seni ayıplamaz. Malın teslim edildiği tarihten itibaren 14 gün içinde, herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin cayma hakkına sahipsiniz.

Bizim yazlıktaki o çocuk / kız öyle değildi ama. O bir sonraki yazı kadar rafa kaldırılamazdı, çünkü raf yoktu, sadece bekleyiş vardı. Bauman'ın tarif ettiği o "her an çözülebilir bağ" lüksü yoktu elimizde.

Bağ zaten kendi kendine çözülyordu Eylül'de, otobüs kalkarken veya arabasının bagajında bavullarla, toplanıp kurutulmuş çiçeklerle, okunmadan geri dönen kitaplarla beraber... Geri kalanı hafızaya, mektup hayaline ve bir dahaki yazı emanetti.

İşte asıl trajedi de burada sanırım. Bauman'ın anlattığı insan, bağı kendi elleriyle gevşek tutuyor, çünkü güvenlik kadar kaçış kapısını da seviyoruz artık.

Bizim zamanımızdaysa ne kaçış kapısı? Tek istediğimiz yalnızca bir telefon hattıydı, o da yoktu iyi mi? Sevgilinin ev telefonunu arayıp Alo? diyenin o olmasını beklerdik ama evden biri duyar diye de konuşmadan geri kapatırdık... Kimimiz de şanslıydı, evde kimse yokken dakikalarca tatlı tatlı sohbet edilirdi..

Hasılı, belirsizlik bir tercih değildi, bir kaderdi. Ve kader olduğu için de acıttığı kadar güzelleştiriyordu da..

Bauman'a sorsak sanırım gülerdi bize. Belki bizim nesil için o dönemin belirsizliği özgürlük gibiydi; ama o, bugünün insanını asıl yoran şeyin de bu belirsizlik olduğunu söylüyor kitabında.

Hey gidi günleer..

Editör Notu:
İlk olarak 26 Haziran 2026 tarihinde Betül Bayraktar'ın "Masamdakiler" Substack yayınında paylaşılan bu yazı, yazarın özel izniyle Mesafe dergisinin ilk sayısında yer almaktadır.

substack.com/@betulbayraktar

YAKINLIK SATMAK: FAN SERVICE KÜLTÜRÜ DUYGUSAL BAĞLILIK, ERİŞİLEBİLİRLİK HİSSİ VE FANDOM EKONOMİSİ

HANDE ÖZER

Bir idolü gerçekten tanıdığınızı düşünüyor musunuz?

Bu soruyu uzun zamandır düşünüyorum. Çünkü K-Pop dünyasına aklı başında yetişkin bir insan olarak biraz daha yakından baktıkça, hayranlarla idoller arasında kurulan ilişkinin sandığımızdan çok daha karmaşık olduğunu görüyorum.

Bugün birçok idol hayranları için canlı yayın açıyor, günlük hayatından kesitler paylaşıyor, mesaj uygulamaları üzerinden iletişim kuruyor ve sosyal medyada sürekli görünür olmaya çalışıyor. Baktığımızda bu durum oldukça samimi görünüyor değil mi? İnsanlar da zamanla idolleri gerçekten tanıdıklarını düşünmeye başlıyor.

Oysa gördüğümüz şey çoğu zaman yalnızca gösterilmek istenen kısım. Bunun adına da "fan service" deniyor.

Fan service aslında hayranlarla bağ kurmak için kullanılan bir iletişim yöntemi. Ancak zamanla bunun yalnızca iletişim kurmaktan ibaret olmadığını fark ediyorsunuz. Çünkü burada satılan şey yalnızca müzik ya da performans değil; aynı zamanda bağ kurma ve yakınlık hissi.

Bir idolün gün içinde ne yediğini paylaşması, hayranlarına "iyi geceler" mesajı göndermesi ya da canlı yayında günlük hayatından bahsetmesi birçok insan için sıradan görünebilir. Ancak hayran açısından bakıldığında bu durum farklı algılanıyor. Çünkü insanlar zamanla kendilerini idolün hayatının bir parçası gibi hissetmeye başlıyor. Eğer bir idol bir hayranına kısa da olsa cevap verirse, o cevap alan kişi için dünyanın en önemli anlarından biri haline gelebiliyor.

Aslında burada çok güçlü bir illüzyon var. Hayranlar idolün gerçek karakterini tanıdıklarını düşünüyor. Oysa gördükleri şey çoğu zaman planlanmış, filtrelenmiş ve belirli sınırlar içerisinde sunulmuş bir versiyon.

Bu yalnızca K-pop'a özgü bir durum da değil. Bugün influencer kültüründe de benzer bir sistem var. İnsanlar karşılarındaki kişinin hayatının tamamını gördüklerini düşünüyor. Oysa kamera açıldığı anda başlayan ve kamera kapandığında sona eren başka bir gerçeklik de var.

Bazı idollerin verdikleri röportajlarda da buna değindiklerini görebiliyoruz. Sahne önündeki ve sahne arkasındaki kişiliklerinin farklı olduğunu söyleyen çok fazla idol var.

Bir idolün özel hayatına dair ne kadar bilgiye sahibiz?
Aslında çok azına.

Ne düşündüğünü, yalnız kaldığında nasıl biri olduğunu, hangi korkularla savaştığını ya da günlük hayatında nasıl davrandığını bilmiyoruz. Bilemeyiz de zaten. Çünkü bunlar fanlara sunulmak üzere hazırlanan içeriklerin dışında kalan alanlar. Üstelik kendilerini tamamen oldukları gibi gösterebilirler bu kez de farklı eleştirilerle karşılaşmaları mümkün. Linç etmenin bir bahanesi yok nasılsa.

İdoller tarafından paylaşılan her görüntünün doğal ve spontane olduğunu düşünmek kolay. Ancak büyük eğlence şirketlerinin yıllardır kurduğu sistem tam olarak bunun üzerine çalışıyor. Hangi görüntülerin paylaşılacağı, hangi içeriklerin daha fazla etkileşim alacağı ve hayranların hangi duygulara daha güçlü tepki vereceği oldukça iyi analiz ediliyor.

Bir idolün komik olması isteniyorsa o yönü öne çıkarılıyor. Duygusal olması ilgi çekiyorsa o tarafı daha görünür hale geliyor. Ulaşılmaz görünmesi gerekiyorsa o imaj korunuyor. Yakın hissettirmesi gerekiyorsa içerikler buna göre şekillendiriliyor.

Ancak şunu unutmamak gerekir: Bir idolün kamuoyuna gösterdiği karakter ile gerçek karakteri aynı olmak zorunda değil.

Bu durum kötü ya da yanlış da değil. Sonuçta herkesin özel hayatı ile kamuya açık hayatı arasında belirli sınırlar vardır. Ancak sorun, hayranların bu sınırların varlığını unutmalarıyla başlıyor.

Bu yüzden bazı hayranlar ilişki haberlerini kabullenemiyor, bazıları hayal kırıklığı yaşıyor ya da idollerin yaptığı seçimleri kişisel algılıyor.

Bir idolü sevebilir, destekleyebilir ve onun kariyerine hayranlık duyabilirsiniz. Ancak ekranın diğer tarafında gördüğümüz kişinin yalnızca bize gösterilen kadarını bildiğimizi de unutmamak gerekiyor.

Hiç düşündünüz mü? Gerçek kimliğinizin dışında, sizin adınıza oluşturulmuş bir karakter olduğunu ve bu karakteri yaşatmak için her gün emek harcadığımızı düşünün. Bunu bir iş gibi yaptığımızı, her gün aynı kimliği sürdürmek zorunda olduğunuzu hayal edin; ne kadar yorucu ve sıkışmış hissederdiniz?

Düzenin bir parçası olarak birçok idol böyle bir hayatın içinde yaşıyor. Bu görünürlüğün ve başarının karşılığında ödenen bedellerden biri de bu.

Peki siz böyle bir hayatın içinde yaşamayı tercih eder miydiniz?

